

Sygn. akt VIII U 500/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Kalinka
Protokolant:	Ewa Grychtoł

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2014 r. w Gliwicach

sprawy (...) Spółka Jawna w T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

przy udziale zainteresowanych: B. C. (C.), D. J., A. K., P. P.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne

na skutek odwołania (...) Spółka Jawna w T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 28 grudnia 2012 r. **nr** (...)

z dnia 28 grudnia 2012 r. **nr** (...)

z dnia 28 grudnia 2012 r. **nr** (...)

z dnia 28 grudnia 2012 r. **nr** (...)

1. oddała odwołania;

2. zasądza od (...) Spółki Jawnej w T. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Teresa Kalinka

Sygn. akt VIII U 500/13

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 28.12.2012r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne zainteresowanych B. C., D. J., A. K., P. P. podlegających ubezpieczeniom jako pracownicy ubezpieczonej (...) Spółki Jawnej w T., wynoszą wymienione w decyzjach kwoty w określonych okresach.

W uzasadnieniach organ rentowy podniósł, że ubezpieczona do podstawy wymiaru składek nie włączyła przychodu zainteresowanych z tytułu wypłacanego ekwiwalentu za odzież i nie zadeklarowała składek na ubezpieczenia społeczne z tym związanych. W ocenie organu rentowego, wypłacane zainteresowanemu kwoty tytułem ekwiwalentu za odzież nie są świadczeniem opisanym w przepisie art. 237⁷ § 4 kp, a tylko taka kwalifikacja wypłacanych kwot oznaczałaby, że nie wchodzi on do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Ubezpieczona w odwołaniach wniosła o uchylene skarżonych decyzji podnosząc, że wypłacała zainteresowanemu ekwiwalent na podstawie art. 237⁷ § 4 kp z tytułu używania na podstawie art. 237⁷ § 2 kp przez pracowników, za ich zgodą, własnej odzieży i obuwia roboczego. W ocenie odwołującej spółki, organ rentowy błędnie uznał, że odzież używana przez pracowników nie miała charakteru roboczego czy ochronnego, albowiem nie spełniała wymagań określonych w Polskich Normach, a nadto, że pracodawca nie miał obowiązku dostarczać nieodpłatnie odzieży i obuwia ochronnego, gdyż odzież własna pracowników nie była narażona na zniszczenie lub znaczne zabrudzenie. Odwołująca stanęła również na stanowisku, że w przypadku używania odzieży i obuwia roboczego własnego pracownika, zamiast roboczego, nie muszą one spełniać wymagań określonych w Polskich Normach, lecz wystarczy, że spełniają wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy. W jej ocenie taka była odzież kupowana przez jej pracowników w zamian za otrzymany ekwiwalent. Zarzuciła też, że wbrew ustaleniom organu rentowego, kupowana przez zainteresowane odzież i obuwie nie są rzeczami osobistymi noszonymi na co dzień, a jedynie używanymi w pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o oddalenie odwołań i podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Sąd zarządzeniami z dnia 23 kwietnia 2013r. połączył sprawy o sygn. VIII U 501/13, VIII U 510/13, VIII U 524/13 ze sprawą niniejszą celem łącznego rozpoznania.

Zainteresowani nie zajęli stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Bezspornym w sprawie jest, że zainteresowane w okresach objętych skarżonymi decyzjami były pracownikami odwołującej spółki, zatrudnionymi jako pracownicy obsługi paliw.

Z wyjaśnień zainteresowanej D. J. wynika, iż od pracodawcy otrzymała jedynie niebieską koszulkę polo z krótkim rękawem oznaczoną logo firmy (...), oraz zwrot 50 zł za buty zakupione na fakturę. Ponadto, zainteresowana pracowała w osobistych ubraniach, które zgodnie z poleceniem służbowym, miały być koloru ciemnego. Do dyspozycji pracowników pozostawały 2-3 kurtki, nieprzypisane konkretnemu pracownikowi, a w które ubierali się wychodząc na zewnątrz. Zainteresowana we własnym zakresie czyściła koszulkę, która dość często ulegała zabrudzeniu. Ekwiwalent za pranie zainteresowana otrzymała kilkakrotnie, w kwocie 10 zł, po uprzednim podpisaniu listy. Na dowód dokonywanego prania nie przedstawiała żadnych rachunków.

Odwołująca w ramach działalności gospodarczej prowadzi dwie stacje benzynowe koncernu BP. Do obowiązków pracowników stacji paliw należy noszenie kompletnego uniformu firmowego, ze znakiem firmy (...). Pracownicy stacji paliw zobowiązani są do mycia co najmniej 1 raz dziennie dystrybutorów, sprawdzania i czyszczenia toalet, sklepu i baru, dbania o bieżące utrzymywanie zieleni, czystość podjazdu, usuwanie śniegu w zimie, dbanie o czystość powierzchni myjni automatycznej i ręcznej.

W „Złoty zasadach bezpieczeństwa BP” wskazano, że do środków ochrony osobistej, które muszą być stosowane podczas wykonywania pracy są buty wyposażone w antypoślizgową powierzchnię. [akta kontroli organu rentowego, zakres obowiązków].

Zainteresowani byli wyposażeni w odzież z logo firmy tj. koszulki polo, koszule biurowe, koszule przeznaczone do obsługi gastronomii, bluzy polarowe, kurtki oraz spodnie. Spodnie firmowe nie odpowiadały zainteresowanemu, a zdarzało się, że odwołująca zamawiała spodnie firmowe ale było ono realizowane z opóźnieniem i w tych przypadkach

nie mogła wydać pracownikowi spodni. Był okres, że odwołująca wydawała pracownikom buty ochronne, ale pracownicy nie chcieli w nich chodzić, gdyż buty były ciężkie. Odwołująca uważa, że pracownik obsługujący kasę nie jest narażony na takie niebezpieczeństwo wymagające noszenie typowo roboczego, ochronnego obuwia.

Odwołująca nie ustaliła wykazu stanowisk pracy na których pracownicy mogą używać własnej odzieży i obuwia roboczego, zasad wypłaty i ustalania wysokości ekwiwalentu. Nie uzgadniała z zainteresowanymi czy wyrażają zgodę na używanie własnych spodni i obuwia w pracy. Zainteresowanym wiadomym było, że oprócz firmowej koszulki w czasie pracy muszą nosić ciemne długie spodnie i pełne czarne buty, na płaskim obcasie. W trakcie pracy zainteresowanych przy obsłudze dystrybutorów i baru, tankowaniu gazu, dostaw, odzież była narażona na zabrudzenie i zniszczenie.

Odwołująca wypłacała zainteresowanym co miesiąc ekwiwalent za odzież, o czym dowiadywali się przy pierwszej wypłacie. Zainteresowani mogli za ekwiwalent kupić spodnie i buty, przy czym jedynym wymogiem było by spodnie były długie i ciemne a buty czarne i pełne, na płaskim obcasie, dodatkowo ciepłe bluzki oraz przeznaczyć go na pranie odzieży. Odwołująca wg swojego uznania wypłacała ekwiwalent w różnej wysokości, biorąc pod uwagę charakter pracy danej osoby. Odwołująca nie sprawdzała czy i za jaką kwotę zainteresowane kupują odzież i buty. Zainteresowani nie mieli obowiązku przedstawienia rachunków za zakupione rzeczy. Dokonywali zakupów według swojego uznania. Nie było przeszkód by zainteresowani używali zakupionej odzieży i obuwia w celach prywatnych.

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie akt organu rentowego, wyjaśnień zainteresowanej D. J. (nagranie rozprawy z dnia 14 stycznia 2014r., k. 52- 54) oraz okoliczności sprawy znanych sądowi z urzędu na podstawie innych toczących się w niniejszym sądzie spraw o tożsamym charakterze.

Sąd pominął dowód z przesłuchania zainteresowanych: B. C., A. K., P. P..

Pełnomocnik odwołującej zrzekł się dowodu z przesłuchania K. P..

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania nie zasługują na uwzględnienie, a wyniki postępowania dowodowego potwierdziły ustalenia organu rentowego, dokonane w czasie przeprowadzonej u odwołującej kontroli, będące podstawą wydania skarżonych decyzji.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 i art. 20 ust 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych [tekst jednolity Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 z późn.zm.] podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód, natomiast podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe tych osób stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne emerytalne i rentowe.

Do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia zdrowotne stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27.08.2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych [tekst jednolity Dz. U. z 2008r., Nr 164, poz. 1027 z późn.zm.]

Zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe [Dz.U. 1998r., Nr 161, poz. 1106 z późn.zm.] podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągnany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy - [tzn. wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężna świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń

częściowo płatnych – art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity Dz. U z 2012r., poz. 361)]

Natomiast po myśli § 2 ust. 1 pkt. 6 i 10 tego rozporządzenia podstawy wymiaru składek nie stanowi:

- wartość świadczeń rzeczowych wynikających z przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy oraz ekwiwalenty za te świadczenia wypłacane zgodnie z przepisami wydanymi przez Radę Ministrów lub właściwego ministra, a także ekwiwalenty pieniężne za pranie odzieży roboczej, używanie odzieży i obuwia własnego zamiast roboczego,

- wartość ubioru służbowego (umundurowania), którego używanie należy do obowiązków pracownika, lub ekwiwalent pieniężny za ten ubiór.

Odwołująca nie kwestionowała ustalenia organu rentowego, że ekwiwalent nie był wypłacany za ubiór służbowy. Stanowisko organu rentowego należy podzielić, ponieważ kupowane przez zainteresowane odzież i obuwie nie posiadały żadnych cech charakterystycznych dla firmy odwołującej.

W konsekwencji kwestią sporną w rozpoznawanej sprawie jest, czy wypłacany przez odwołującą zatrudnionym pracownikom – zainteresowanym w sprawie, ekwiwalent za używanie własnej odzieży i obuwia stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w rozumieniu ww. przepisów.

Zasadą jest, że pracownik wykonuje pracę we własnej odzieży, a wyjątki od tej zasady określa m.in. kodeks pracy.

Zgodnie z art. 237⁷ § 1 kp pracodawca jest obowiązany dostarczyć pracownikowi nieodpłatnie odzież i obuwie robocze, spełniające wymagania określone w Polskich Normach:

1) jeżeli odzież własna pracownika może ulec zniszczeniu lub znacznemu zabrudzeniu,

2) ze względu na wymagania technologiczne, sanitarne lub bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 2. Pracodawca może ustalić stanowiska, na których dopuszcza się używanie przez pracowników, za ich zgodą, własnej odzieży i obuwia roboczego, spełniających wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 3. Przepis § 2 nie dotyczy stanowisk, na których są wykonywane prace związane z bezpośrednią obsługą maszyn i innych urządzeń technicznych albo prace powodujące intensywne brudzenie lub skażenie odzieży i obuwia roboczego środkami chemicznymi lub promieniotwórczymi albo materiałami biologicznie zakaźnymi.

§ 4. Pracownikowi używającemu własnej odzieży i obuwia roboczego, zgodnie z § 2, pracodawca wypłaca ekwiwalent pieniężny w wysokości uwzględniającej ich aktualne ceny.

Jak wynika z powyższego przepisu, w przypadku gdy odzież pracownika może ulec intensywnemu zabrudzeniu lub zniszczeniu niedopuszczalnym jest używanie przez pracownika własnej odzieży, a co za tym idzie pracodawca nie może zwolnić się z obowiązku nieodpłatnego wyposażenia pracownika w odzież roboczą poprzez wypłacanie ekwiwalentu za jej używanie. Odwołująca w odwołaniach podniosła, iż odzież i buty używane przez zainteresowane były narażone na zabrudzenie i zniszczenie w trakcie wykonywania swoich obowiązków tj obsługi dystrybutorów, myjni czy baru. Przyjęcie stanowiska odwołującej oznacza, że wypłacanie ekwiwalentu było niezgodne z przepisami i skutkuje uznaniem, że przychód zainteresowanych z tego tytułu wchodzi w skład podstawy wymiaru składek.

Przy założeniu, że zainteresowane nie wykonywały prac powodujących intensywne brudzenie odzieży i obuwia roboczego odwołująca mogła im wypłacać ekwiwalent za używanie własnej odzieży i obuwia roboczego pod pewnymi warunkami.

Po myśli przytoczonego przepisu ekwiwalent za używanie własnej odzieży i obuwia może być wypłacany tylko wtedy, gdy :

- pracodawca ustali stanowiska pracy, na których może być używana odzież robocza, będąca własnością pracownika,
- odzież spełnia wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy,
- pracownik wyrazi na to zgodę.

Ustawodawca w tej sytuacji dopuszcza zastępczą formę wywiązania się z obowiązku przez pracodawcę, a mianowicie zamiast realnego wykonania zobowiązania poprzez dostarczenie odzieży i obuwia roboczego, zezwała się, na zasadzie wyjątku, na formę zastępczą - wypłatę ekwiwalentu. Ta forma zastępczego wykonania zobowiązania jest w dziedzinie bhp dopuszczalna wyjątkowo, w przypadkach wyraźnie wskazanych.

Bezspornym w rozpatrywanej sprawie jest, że odwołująca nie ustaliła stanowisk pracy, na których pracownicy mogą używać własnej odzieży i obuwia, nie uzyskała zgody pracowników na powyższe oraz, że kupowana przez zainteresowane odzież i obuwie nie musiały i nie spełniały wymagań bhp. Zainteresowane mogły zakupić dowolną odzież, a jedynym ustalonym umownie kryterium było, by w pracy używały długich, ciemnych spodni i pełnego, czarnego obuwia. Odzież ta nie posiadała żadnych cech charakterystycznych dla firmy prowadzonej przez odwołującą.

Tego rodzaju odzież i obuwie w ocenie Sądu nie spełnia wymogów odzieży roboczej, bowiem wprowadzenie zamiast typowych ubrań roboczych ich zamienników powinno być zgodne z charakterem i specyfiką pracy, a spełnienia tych wymogów odwołująca nie wykazała. Generalnie odzieżą roboczą jest odzież przeznaczona do użytku podczas wykonywania pracy, dostosowana do wykonywanych czynności i do wymagań higienicznych procesu produkcyjnego, a także podczas wykonywania prac, przy których występuje intensywne brudzenie lub działają inne czynniki powodujące przyspieszone niszczenie odzieży. Do odzieży roboczej zalicza się również odzież chroniącą przed zimnem i przemoczeniem, stosowaną w normalnych warunkach klimatycznych, z wyjątkiem odzieży zaliczonej do odzieży ochronnej.

Ekwiwalent za używanie własnej odzieży i obuwia winien uwzględniać ich aktualne ceny. Terminy wypłacania ekwiwalentu powinny być ściśle związane z przewidywanymi okresami używalności odzieży i obuwia roboczego. Wypłata ekwiwalentu powinna następować przed upływem okresu używalności odzieży lub obuwia roboczego - tak, aby pracownik miał możliwość zakupu odzieży (obuwia) i zastąpienia odzieży (obuwia), która utraciła cechy użytkowe.

W rozpoznawanej sprawie ekwiwalent był wypłacany co miesiąc w różnej wysokości – ustalonej przez odwołującą wg tylko jej znanej zasad - a sposób jego wydatkowania przez zainteresowane nie był w żaden sposób kontrolowany, ani powiązany z ceną uiszczoną przez pracownika, stopniem zużycia odzieży roboczej, ani z faktem dokonania w danym miesiącu zakupu. Z zasadzie brak jakiegokolwiek dowodu, że zainteresowane kupowały za uzyskany ekwiwalent odzież i obuwie używane w pracy.

Wartość świadczeń rzeczowych oraz możliwość wypłaty z tego tytułu ekwiwalentów musi wynikać z przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, aby stanowiła przychód nie wchodzący w podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Zakup odzieży i obuwia roboczego nie będącego odzieżą/obuwem roboczym w rozumieniu przepisów prawa pracy, mających charakter rzeczy noszonych „na co dzień” nie może być uznany za ekwiwalent w rozumieniu art. 237⁷ § 4 kp.

W konsekwencji stwierdzić należy, że wypłacanie przez odwołującą świadczeń nazwanych „ekwiwalentem za odzież” nie wynika z obowiązujących przepisów, a zatem przychód zainteresowanych z tego tytułu, w okresach objętych skarżonymi decyzjami stanowi podstawę wymiaru składek.

Z tych przyczyn Sąd podzielił w całości stanowisko organu rentowego i odwołania oddalił.

W punkcie drugim orzeczenia, na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz. U. z dnia 3

października 2002r., Nr 163, poz. 1349 ze zm.), Sąd zasądził od odwołującej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Z. kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Wysokość stawki należnej tytułem kosztów zastępstwa procesowego, Sąd ustalił zgodnie z treścią § 6 pkt 1 powołanego wyżej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r., biorąc pod uwagę wartość przedmiotu sporu wskazaną przez organ rentowy w odpowiedziach na odwołanie w każdej z połączonych do wspólnego rozpoznania spraw, której odwołująca nie kwestionowała.

Należy podkreślić, iż poszczególne sprawy z odwołań płatnika składek miały samodzielny charakter, stąd koszty zastępstwa procesowego należą się za każdą sprawę. Połączenie odwołań do wspólnego rozpoznania przez Sąd miało charakter formalny, bowiem z uwagi na to, iż cztery odwołania wniesione przez spółkę oparte były na jednakowej postawie prawnej i faktycznej, Sąd połączył je do wspólnego rozpoznania mając na względzie zasady ekonomiki procesowej.

Fakt wspólnego rozpoznania kilku połączonych spraw miał natomiast znaczenie przy ocenie nakładu pracy pełnomocnika i ustaleniu wysokości należnego z tego tytułu wynagrodzenia.

SSO Teresa Kalinka

z/
(...) (...) (...) (...) (...)

(...).

G., (...)

(...)